

**UCHWAŁA NR LXXVI/567/2024
RADY GMINY TARNOWIEC**

z dnia 26 lutego 2024 r.

w sprawie: przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 w Gminie Tarnowiec.

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U z 2023 r. poz. 40 z późn.zm.) art. 176 pkt 1, art. 179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (z Dz. U 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.)

Rada Gminy Tarnowiec uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 w Gminie Tarnowiec stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Tarnowiec.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Tarnowiec

Jarosław Pękala

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE TARNOWIEC
NA LATA 2024 – 2026**

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie	3
II.	Podstawy prawne programu	5
III.	Diagnoza środowiska	5
IV.	Zasoby Gminy Tarnowiec.....	8
V.	Cele, założenia, zadania Gminnego Programu Wsparcia Rodziny.....	9
VI.	Adresaci, realizatorzy, źródła i monitoring Programu.....	11
VII.	Podsumowanie	12

I. WPROWADZENIE

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Tarnowiec na lata 2024 – 2026 powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 poz. 177 z późn. zm.) i jest kontynuacją tegoż Programu realizowanego od 2014 r. Organizacja skutecznego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu najbardziej potrzebującym środowiskom na terenie Gminy Tarnowiec, jest zadaniem niezmiernie ważnym i priorytetowym. Systemowe wsparcie umożliwia zapewnienie potrzebującym jednostkom bezpieczeństwa i stabilizacji, wskazuje jak profesjonalnie, stosownie do okoliczności, reagować na potrzeby ludzkie.

Rodzina jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem życia dziecka. Mówi się o niej jako podstawowej komórce społecznej, w której odbywa się wychowanie oraz opieka nad dzieckiem. To w niej każda osoba od najmłodszych lat obserwuje otaczający świat społeczny, uczy się go nazywać, klasyfikować, uznawać za przyjazny lub wrogi, przyswajać wspólne wartości lub je odrzucać. Świadomie i nieświadomie przejmuje jako własne przekazywane w rodzinie treści, zachowania, zwyczaje, tradycje, co w znacznym stopniu kształtuje późniejszą osobowość. Dlatego tak ważne jest, aby rodzina funkcjonowała prawidłowo, zapewniając odpowiednie warunki do rozwoju wszystkich swoich członków, a w szczególności dzieci.

Rodzina jako środowisko opiekuńcze – wychowawcze ma za zadanie zaspokajanie potrzeb, nie tylko materialnych, rzeczowych czy organizacyjnych ale również ma stwarzać warunki do prawidłowego rozwoju psychiczno – emocjonalnego dziecka. Jest przy tym środowiskiem rodzinnym, w którym opieka rozumiana jako działalność polega nie tylko na zaspokajaniu potrzeb, których dziecko nie jest w stanie samo zaspokoić, lecz także jest to działalność odpowiedzialna, ciągła i trwała, a przede wszystkim bezinteresowna i emocjonalna.

Zdarza się jednak tak, że w rodzinie występują sytuacje wskazujące na niewłaściwe zachowania i postawy rodzicielskie oraz nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny. Rodzina, która wykazuje poważne nieprawidłowości w zaspokajaniu podstawowych potrzeb biologicznych i psychospołecznych dziecka staje się wtedy rodziną dysfunkcyjną. Taka rodzina nie radzi sobie sama z własnymi problemami i wymaga pomocy z zewnątrz. Charakteryzuje ją brak umiejętności radzenia sobie w różnorodnych sytuacjach społecznych, zwłaszcza tam, gdzie wymaga się nawiązania pewnych interakcji, które mają pomóc w rozwiązaniu problemu oraz samodzielnie sięgać po pomoc z zewnątrz, jaką oferuje wiele

instytucji. E. Kantowicz definiuje rodzinę dysfunkcyjną jako „rodzinę, która przeżywa wewnętrzne lub zewnętrzne napięcia, kryzysy, problemy, m.in. na skutek dotyczących ją kwestii społecznych, takich jak: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezdomność, patologie społeczne (uzależnienie, przemoc, przestępczość), samotne rodzicielstwo i staje się potencjalnym lub rzeczywistym podmiotem zainteresowań i wsparcia w obszarze pracy socjalno – wychowawczej”. Nierzadko problemy występujące w rodzinie dysfunkcyjnej są bardzo złożone, a ich wielkość powoduje trudności w wypełnianiu podstawowych funkcji rodziny.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny. W świetle założeń ustawy pomoc dziecku i rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez wszystkich specjalistów w ramach zintegrowanego planu lokalnego. Ważne jest, aby zarówno działania, jak również decyzje względem rodziny i jej członków były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji tj. pomocy społecznej, sądu, szkoły, policji itp. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonała podziału zadań i kompetencji pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej. Poniższa tabela przybliży ten podział.

Tabela nr 1.

Gmina	Powiat	Samorząd Wojewódzki
Profilaktyka – wspieranie rodziny	Piecza zastępcza, rodzinna i instytucjonalna Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, adopcja	
Asystent rodziny Placówki wsparcia dziennego Rodziny wspierające Inne podmioty i instytucje działające na rzecz rodziny	Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka Placówki opiekuńczo – wychowawcze, Usamodzielnianie Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator) Rodziny pomocowe	Ośrodek adopcyjny Regionalna placówka opiekuńczo – terapeutyczna Interwencyjny Ośrodek Preadopcyjny

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Podstawy działań ujętych w ramach Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w następujących aktach prawnych:

- 1) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
- 2) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
- 3) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
- 4) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- 5) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.
- 6) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
- 7) Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.
- 8) Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

III. DIAGNOZA ŚRODOWISKA.

Gmina Tarnowiec położona jest w województwie podkarpackim, powiecie jasielskim. Zajmuje powierzchnię 62,5 km². Jest gminą, w skład której wchodzi 17 sołectw (Brzezówka, Czełużnica, Dobrucowa, Gąsówka, Gliniczek, Glinik Polski, Łajsce, Łubienko, Łubno Szlacheckie, Łubno Opace, Nowy Glinik, Potakówka, Roztoki, Sądkowa, Tarnowiec, Umieszcz, Wrocanka. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2022 roku Gminę Tarnowiec zamieszkiwało 9039 mieszkańców, z czego 50,5 % stanowiły kobiety, a 49,5 % mężczyźni.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowcu realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych gminie oraz zadania z zakresu świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

System pomocy społecznej w 2023 roku obejmował wsparciem 159 rodzin, w których przebywało 215 osób.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w okresie od stycznia do grudnia 2023 roku udzielono wsparcia rodzinom w związku z występującymi problemami.

Tabela nr 2. Powody przyznawania pomocy w 2023 r.

L.p.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin
1.	Ubóstwo	88
2.	Sieroctwo	0
3.	Bezdomność	1
4.	Wielodzietność	11
5.	Bezrobocie	78
6.	Niepełnosprawność	41
7.	Długotrwała lub ciężka choroba	73
8.	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego	4
9.	Przemoc w rodzinie	1
10.	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0
11.	Alkoholizm	5
12.	Narkomania	0
13.	Trudności w integracji osób po opuszczeniu zakładu karnego	1
14.	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0
15.	Zdarzenie losowe	0
16.	Sytuacja kryzysowa	0
17.	Kłęska żywiołowa	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania GOPS.

Głównymi przyczynami udzielania pomocy finansowej są: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm, zdarzenie losowe oraz klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Z danych statystycznych ośrodka wynika, że w 2023 r. główną przyczyną przyznawania pomocy było ubóstwo, zdiagnozowane u 88 rodzin korzystających ze wsparcia, bezrobocie występujące w 78 rodzinach, niepełnosprawność zidentyfikowana w 41 rodzinach oraz długotrwała lub ciężka choroba występujące w 73 rodzinach. Problemem, który występował u 4 rodzin objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej była bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Występowanie tej dysfunkcji wiązać może się z koniecznością przyznania rodzinie wsparcia asystenta rodziny. Jest to zadanie nałożone na Gminę, ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego

głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Rola asystenta rodziny ma istotne znaczenie już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Działania asystenta polegają na aktywnym wspieraniu rodziny, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania przez tę rodzinę.

Poniższa tabela przedstawia jak na przestrzeni 2021-2023 zmieniała się liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta.

Tabela nr 3. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny.

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie		
		2021	2022	2023
1.	Liczba asystentów rodziny w gminie	1	1	1
2.	Liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny), z tego:	10	10	9
2.1	do 3 miesięcy	3	1	1
2.2	powyżej 3 do 12 miesięcy	1	3	3
2.3	powyżej 1 roku	6	6	5
3.	Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd do pracy z asystentem rodziny	2	1	0
4.	Liczba dzieci w rodzinach	20	18	18
5.	Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył pracę, w tym:	2	3	2
5.1	Ze względu na osiągnięcie celów	2	3	2
5.2	Ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	0	0	0
5.3	Ze względu na brak efektów	0	0	0
5.4	Ze względu na zmianę metody pracy	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GOPS.

Tabela nr 4. Formy udzielanej pomocy w 2023 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba rodzin
1.	Stypendium socjalne	10
2.	Posiłek dla dzieci w szkole	80
3.	Świadczenia rodzinne	640
4.	Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	24
5.	Pomoc żywnościowa w ramach programu POPŻ 2023	110

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Tarnowiec

IV. ZASOBY GMINY TARNOWIEC.

Program wspierania rodziny na lata 2024 – 2026 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Działania na rzecz dziecka i rodziny realizują instytucje opisane w poniższej tabeli.

Tabela nr 5. Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny w Gminie Tarnowiec.

L.p.	Nazwa instytucji	Działania
1.	Urząd Gminy Tarnowiec	Dowozy dzieci niepełnosprawnych, Karta Dużej Rodziny
2.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowcu	Praca socjalna, pomoc finansowa, rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, wspieranie aktywności lokalnej, przyznawanie i wypłacanie stypendium szkolnych, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Wsparcie psychologiczne, przygotowywanie i realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych, wspierających, wychowanie dzieci i młodzieży - przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywaniu alkoholu
4.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej	Wsparcie rodzin w celu przezwyciężenia występowania problemu przemocy w rodzinie
5.	Placówki oświatowo – wychowawcze z terenu gminy Tarnowiec	Działalność edukacyjno – wychowawcza, psychologiczno – edukacyjna, wsparcie pedagogiczne, psychologiczne dla rodziców i dzieci, realizacja programów edukacyjnych
6.	Placówki służby zdrowia	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej
7.	Parafie z terenu gminy Tarnowiec	Działalność charytatywna, pomoc finansowa, organizowanie wypoczynku

Aby poprawić jakość życia osób zwracających się o pomoc w gminie Tarnowiec powstał Punkt informacyjno – konsultacyjny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, porad psychologicznych oraz porad prawnych. Poradnictwo specjalistyczne jest niezbędne w procesie pomocy osobom i rodzinom, które wymagają profesjonalnego wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Poradnictwo prawne, psychologiczne i rodzinne jest w podstawowym pakiecie tychże usług. Mieszkańcy Gminy Tarnowiec mają również zapewniony dostęp do specjalistów, m.in. w instytucjach funkcjonujących na terenie powiatu jasielskiego tj: Powiatowym Centrum

Pomocy Rodzinie w Jaśle, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Jaśle, Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Jaśle, Ośrodka Psychoterapii w Jaśle.

V. CELE, ZAŁOŻENIA, ZADANIA GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY.

Cel główny Programu:

- Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz zapobieganie dysfunkcjonalności rodzin.

Cele szczegółowe Programu:

- Zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego.
- Prowadzenie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu więzi rodzinnych.
- Podnoszenie poziomu funkcjonowania rodzin, wsparcie rodzin dysfunkcyjnych.
- Wspomaganie dziecka w środowisku szkolnym.

Założenia Programu.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2024 – 2026. Głównym założeniem programu jest stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia rodziny poprzez działania mające służyć:

- Wspieraniu potencjału rozwojowego rodziny biologicznej na wczesnym etapie jej funkcjonowania,
- Wzmocnieniu systemu gwarantującego prawidłowy proces wychowawczy oraz ochrony dzieci przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem,
- Zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i rodziny poprzez prowadzenie stosownych działań profilaktycznych, edukacyjnych, wychowawczych w środowisku
- Poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym dziecka poprzez wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów wymagających pomocy.
- Zapobieganiu powstawania sytuacji kryzysowej wymagających interwencji oraz skuteczne reagowanie w sytuacjach już zaistniałych poprzez udzielenie wielopłaszczyznowego wsparcia.

Zadania programu.

Harmonogram Programu Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026 został przedstawiony poniżej.

Tabela nr 6.

Lp.	Nazwa zadania	Czas realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźnik realizacji	Źródło finansowania
1.	Zatrudnienie asystenta rodziny zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej	2024 - 2026	GOPS	Liczba zatrudnionych asystentów, liczba rodzin, z którymi współpracuje asystent rodziny	Środki własne, Środki zewnętrzne
2.	Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np.podjęcie terapii leczenia uzależnień, terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej	2024 – 2026	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny GKRPA	Liczba osób, które podjęły terapię. Liczba założonych Niebieskich Kart Liczba osób, które ukończyły terapię	Środki własne
3.	Współpraca z kuratorami sądowymi, policją, szkołami, stowarzyszeniami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych	2024 – 2026	GOPS, Urząd Gminy, Policja, Kuratorzy	Liczba i rodzaj działań Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne
4.	Objęcie pomocą w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” wszystkich potrzebujących dzieci	2024 – 2026	GOPS	Liczba dzieci korzystających z posiłków	Środki własne Środki zewnętrzne
5.	Zapewnienie pomocy finansowej	2024 - 2026	GOPS	Liczba rodzin objęta	Środki własne

	i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej			pomocą	Środki zewnętrzne
6.	Poradnictwo specjalistyczne	2024 – 2026	Punkt Konsultacyjno informacyjny	Liczba porad, terapii.	
7.	Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	2024 – 2026	GOPS	Liczba dzieci umieszczona w rodzinach zastępczych	Środki własne
8.	Udział pracowników socjalnych i asystenta rodziny w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną	2024 – 2026	GOPS	Liczba szkoleń i konferencji.	Środki własne Środki zewnętrzne

Źródło: Opracowanie własne GOPS.

VI. ADRESACI, REALIZATORZY, ŹRÓDŁA I MONITORING PROGRAMU.

1. Adresaci programu.

Program w szczególności skierowany jest do:

- rodzin żyjących w niedostatku materialnym i bytowym,
- rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową,
- rodzin przeżywających trudności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i niezaradnych życiowo.

2. Przewidywane efekty realizacji Programu.

Oczekiwanym efektem realizacji Programu ma być:

- 1) Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze.
- 2) Polepszenie sytuacji materialno – bytowej dziecka i rodziny.
- 3) Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa rodziny, więzi rodzinnych.
- 4) Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego dzieci i rodzin.
- 5) Zwiększenie dostępności rodzin do poradnictwa specjalistycznego.
- 6) Zwiększenie świadomości korzyści płynących ze wsparcia specjalistów.
- 7) Ochrona dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej.

- 8) Zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.
- 9) Wykorzystanie istniejących zasobów instytucji działających na rzecz rodziny.

3. Realizatorzy programu.

Program będzie koordynowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowcu przy współpracy z następującymi instytucjami:

- 1) Urząd Gminy w Tarnowcu.
- 2) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej.
- 3) Policja.
- 4) Placówki oświatowe i kulturalne.
- 5) Zakłady Ochrony Zdrowia.
- 6) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle.
- 7) Organizacje pozarządowe.

4. Źródła finansowania.

Źródłem finansowania Programu są:

- 1) budżet gminy,
- 2) budżet państwa,
- 3) dotacje celowe oraz inne źródła finansowania.

5. Monitoring.

Program będzie koordynowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowcu. Monitoring działań będzie polegał na gromadzeniu danych i informacji na temat zrealizowanych zadań w ramach niniejszego programu, czasu realizacji, źródła finansowania jak też przełożenia na osiągnięcie rezultatów programu. Wskaźniki osiągnięcia poszczególnych celów szczegółowych to dane liczbowe pozyskane w ramach realizacji poszczególnych działań.

VII. PODSUMOWANIE.

Gminny Program Wspierania Rodziny opracowany został dla potrzeb lokalnej społeczności i realizowany będzie w latach 2024 – 2026 na terenie Gminy Tarnowiec. Zakres wyznaczonych celów i zadań powstał w oparciu o zasoby instytucjonalne, analizę programów z lat poprzednich oraz ocenę niezbędnych danych.